

Ghid de călătorie cu Hristos prin Postul Mare

- lecturi zilnice -

Ediție îngrijită de Natalia Corlean

Colecția Ortopraxia – 38
Făgăraș, 2018

Cuvânt înainte / 5

Introducere: Postul Mare în viața noastră
(Pr. Alexander Schmemmann) / 9

I. Pregătirea pentru călătorie

Invitație / 21

Antrenamentul Duminicilor pregătitoare

Duminica lui Zaheu / 24

Duminica Vameșului și a Fariseului / 35

Duminica Întoarcerii Fiului Risipitor / 46

Sâmbăta Lăsăturii sec de carne / 60

Duminica Înfricoșătoarei Judecăți / 63

Sâmbăta Lăsăturii sec de brânză / 73

Duminica Izgonirii lui Adam din Rai / 74

Duminică seara, Vecernia Iertării / 79

Ultimele bagaje informative

**ATMOSFERA și starea sufletească a Postului
Mare / 88**

Lecturile biblice / 90

Postul Mare ca revizie tehnică / 91

DICȚIONARUL Postului Mare:

1. Canonul cel Mare / 98
2. Liturghia Darurilor mai înainte sfințite / 102
3. Metaniile / 104
4. Pavecernița / 106
5. Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul / 108
6. Triodul / 114

II. Călătoria Postului Mare

PRIMA săptămână a Postului

Luni - Canonul cel Mare / 116

Măști - Canonul cel Mare / 120

Miercuri - Canonul cel Mare / 126

Joi - Canonul cel Mare / 131

Vineri / 135

Sâmbăta (a Sfântului Teodor) / 140

Duminica întâi din Post (a Ortodoxiei) / 143

A DOUA săptămână a Postului

Luni / 152

Măști / 154

Miercuri / 157

Joi / 160

Vineri / 163

Sâmbăta / 166

Duminica a doua a Postului (a Sf. Grigorie Palama) / 169

A TREIA săptămână a Postului

Luni / 175

Măști / 178

Miercuri / 180

Joi / 182

Vineri / 183

Sâmbăta / 186

Duminica a treia a Postului (a Sfintei Cruci) / 188

A PATRA săptămână a Postului

Luni / 195

Măști / 197

Miercuri / 199

Joi / 203

Vineri / 206

Sâmbăta / 209

Duminica a patra a Postului (a Sf. Ioan Scărarul) / 213

A CINCEA săptămână a Postului

Luni / 220

Mărti / 223

Miercuri - Denia Canonului Mare / 226

Joi / 229

Vineri - Denia Acatistului Bunei Vestiri / 231

Sâmbătă / 234

Duminica a cincea a Postului (a Cuvioasei Maria Egipteanca) / 237

A ȘASEA săptămână a Postului - Săptămâna Floriilor

Luni / 245

Mărti / 247

Miercuri / 249

Joi / 251

Vineri / 253

Sâmbăta lui Lazăr / 255

**Duminica Floriilor - Intrarea Domnului în
Ierusalim** / 258

În loc de încheiere: **Îndemn pentru Săptămâna
Patimilor** / 262

Note / 264

Bibliografie / 267

I. Pregătirea pentru călătorie

Dacă vrem să luăm în serios Postul Mare, așa cum spune părintele Schmemmann, pregătirea începe cu câteva săptămâni înainte. Așa cum o călătorie obișnuită are nevoie de programare și diferite pregătiri, și călătoria Postului este precedată de cinci duminici pregătitoare, menite să ne antreneze și să ne ofere mijloacele necesare pe parcursul drumului. Iată câteva date despre biletul de drum:

Invitație

- Postul Mare, ca și perioada lui de pregătire pe care o începem astăzi, e o școală. Toți suntem chemați s-o urmăm. Slujbele, evangheliile, duminicile ne indică trepte de urcare. Trebuie să ne analizăm viața prin prisma lor. În Biserica primară, scopul principal al acestui Post era pregătirea catehumenilor, a celor care urmau să primească botezul în ziua de Paști. Astăzi, noi urcăm treptele Postului având în față același obiectiv: reîntoarcerea la viața cea vie primită la botez, nașterea din nou în Hristos. Și noi avem nevoie an de an de această înnoire, căci prin viața de toate zilele recădem ușor. Viața noastră redevine meschină și plină de păcate. Biserica ne dăruiește în fiecare an marea posibilitate de pregătire și de revenire la adevărata viață prin Învierea Domnului.

Pr. Boris Răduleanu²

- Cele șapte săptămâni de nevoințe spirituale prin care noi călătorim împreună cu Hristos până pe dealul Golgota, prin *post și rugăciune*, pentru

a ne putea bucura apoi de Sfânta Sa Înviere, sunt precedate de cinci săptămâni de pregătire treptată pentru Postul Mare și de explicare a lui.

Perioada aceasta începe cu *Duminica lui Zaheu*, care ne oferă primul aspect al pocăinței – dorința fierbinte după Dumnezeu.

Al doilea aspect major al pocăinței este *smerenia*, pe care ne-o oferă ca model rugăciunea vameșului din *Duminica Vameșului și a Fariseului*.

Dorința după Dumnezeu și smerenia trebuie să determine în fiecare creștin *întoarcerea spre Tatăl*, din a Cărui comuniune de iubire ne-au exilat păcatele. Etapele pocăinței, ca adevărată întoarcere, ni le oferă, în duminica următoare, *Pilda Întoarcerii Fiului risipitor*.

În cadrul progresului spiritual, meditația la *Înfricoșătoarea Judecată* constituie o altă etapă, pe care ne-o oferă *Duminica lăsatului sec de carne*. Criteriul judecății va fi *fapta bună*, ca iubire a noastră față de semen.

Pregătirea graduală spre post se încheie cu a cincea duminică, a *Izgonirii lui Adam din Rai*, care rezumă întreaga pregătire a postului. Conștienți de starea în care ne aflăm, să dorim raiul pe care l-am pierdut. Tema acestei duminici este *iertarea* față de cei care ne-au greșit, ca întoarcere la iubirea și deschiderea spre Împărăția lui Dumnezeu.

ÎPS Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului³

• Cu mult înainte de începutul propriu-zis al Postului, Biserica face cunoscută apropierea acestuia și ne invită să pășim în perioada de pregătire de dinainte de Post.

Este o trăsătură caracteristică a tradiției liturgice ortodoxe aceea că fiecare sărbătoare sau perioadă importantă – Paște, Crăciun, Postul Paștelui etc. – este anunțată și „pregătită” înainte. De ce? Din cauza unei profunde cunoașteri psihologice a firii omenești de către Biserică. Cunoscând superficialitatea și înspăimântătoarea laicizare a vieții noastre, Biserica cunoaște neputința noastră de a ne schimba rapid, de a trece brusc de la o stare duhovnicească sau intelectuală la alta. Astfel, cu mult înainte ca ostenele Postului să înceapă, Biserica ne atrage atenția asupra seriozității acestora și ne invită să reflectăm asupra semnificației lor. Înainte de a putea „practica” Postul, ni se dă tâlcul său.

Această pregătire include cinci Duminici consecutive ce preced Postul. Fiecare din aceste Duminici – prin pericopele sale biblice specifice – este dedicată unor aspecte fundamentale ale pocăinței.

Pr. Alexander Schmemmann⁴

Antrenamentul Duminicilor pregătitoare

Duminica lui Zaheu

Evangelhia Duminicii: Luca cap. 19, 1-10

Meditațiile zilei:

- Prima înștiințare referitoare la Post este făcută în Duminica în care se citește pericopa evanghelică despre Zaheu. Aceasta este istoria unui om care era prea mic de statură pentru a-L vedea pe Iisus, dar care dorea atât de mult să-L vadă, încât s-a urcat într-un copac. Iisus a răspuns dorinței acestuia și a mers în casa lui. Astfel, tema acestei prime vestiri este **dorința**. Omul urmează dorinței sale. Se poate spune chiar că omul *este* dorință, iar acest adevăr psihologic fundamental despre firea omenească este mărturisit de Evanghelie: „Unde este comoara ta”, spune Hristos, „acolo este și inima ta”.

O dorință puternică înfrânge limitările firești ale omului; când cu pasiune dorește ceva, realizează lucruri pe care „firesc” nu le poate săvârși. Fiind „scund” el se biruie și se transcende pe sine. Singura problemă este totuși dacă noi ne dorim lucrurile bune, dacă puterea dorinței din noi este orientată către scopuri bune sau dacă – în cuvintele unui ateu existențialist, Jean Paul Sartre – omul este o „mistuire zadarnică”.

Zaheu și-a dorit „lucrul bun”, el a dorit să vadă și să se apropie de Hristos. El este primul

simbol al pocăinței, pentru că pocăința începe ca o redescoperire a naturii profunde a tuturor dorințelor; dorința după Dumnezeu și după dreptatea Lui, după viața adevărată. Zaheu este „scund” – neînsemnat, păcătos și mărginit – totuși dorința lui a biruit peste toate acestea. El a „forțat” atenția lui Hristos; L-a adus pe Hristos în casa lui.

Aceasta este deci prima vestire, prima invitație: de a dori ceea ce este cel mai profund, cel mai adevărat în noi înșine, de a cunoaște setea și foamea pentru Absolutul din noi, fie că ne dăm seama de el, fie că nu. Atunci când ne abatem de la acest Absolut și îl părăsim, dorințele noastre ne transformă într-o „mistuire zadarnică”. Dar dacă-L dorim îndeajuns de profund, îndeajuns de puternic pe Hristos, Acesta ne va răspunde.

Pr. Alexander Schmemmann⁵

- Nu putem călători împreună cu Hristos fără a fi cuprinși de „o foame” și de „o sete” după Dumnezeu, de o dorință fierbinte de a-L face pe Dumnezeu al nostru și de a ne dăruia deplin Lui.

Omul modern dorește pentru sine o legătură cu Dumnezeu mai mult „contractuală”, sub forma unei învoielii: Dumnezeu să-l păzească pe el și familia lui, iar el să creadă în Dumnezeu și să-l ceară mereu acest ajutor. Dumnezeu nu este doar păzitorul nostru, ci *Izvorul vieții noastre*, fără de care suntem morți sufletește, deși trăim trupește. În legătura noastră cu Dumnezeu nu trebuie să fim „căldicei”, ci trebuie să ardem pentru El. Iată singurul „egoism” permis: „Doresc cu toată ființa mea ca Dumnezeu să fie al meu și eu să fiu al Lui!”.

ÎPS Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului¹⁶

• El ne-a dat toate nouă... pentru că El S-a dat pe Sine nouă, venind printre noi, devenind ceea ce suntem noi și, după cum știm, luând asupra Sa firea noastră până la moarte, pentru a cuceri până și moartea.

După ce ni s-au dat toate acestea, întrebarea noastră trebuie să fie: ce ar trebui *noi* să facem? Ce ar trebui noi să facem?

Auzim adesea în Evanghелиi chemarea lui Iisus „urmează Mie”: urmați-Mi Mie și deveniți pescari de oameni; urmați-Mi Mie și lăsați morții să-și îngroape pe morții lor; urmează-Mi Mie și ia-ți crucea Ta.

Astăzi auzim o chemare foarte specială de a urma lui Hristos. După ce a trecut prin Iordan, Iisus a fost dus de Duhul în pustie timp de patruzeci de zile. Și noi vom porni în această călătorie în curând, spre această trecere, această sălășluire în deșert.

Astăzi, în Duminica lui Zaheu, despre care tocmai am vorbit, ni se dă trezirea, dacă vreți, atrăgându-ni-se atenția asupra a ceea ce înseamnă să urmezi lui Hristos, să intri cu El în pustie.

Există mai multe aspecte ale acestei lecturi evanghelice despre Zaheu, care se referă la propria noastră intrare în deșert.

1. Mai întâi, avem **dorința arzătoare** a lui Zaheu. El nu stă fără rost așteptând să-L vadă pe Domnul, doar-doar va trece pe acolo. Ci se spune că el îl căuta pe Domnul; există un sens al iminentei sosiri a Domnului și un sens al așteptării lui Zaheu, dorința sa arzătoare de a-L căuta, de a-L găsi într-un mod activ. Să abordăm în acest mod perioada următoare a Postului Mare – nu într-un sens de presimțire rea, așteptând cu teamă venirea lui, bucurându-ne în

grabă de toate lucrurile la care știm că ni se va cere să renunțăm, ci cu dorința arzătoare de a-L vedea limpede pe Hristos. Numai prin propria noastră căutare speranțele noastre vor fi împlinite prin Postul cel Mare, și, ca și Zaheu, vom primi mai mult decât am fi așteptat vreodată.

Dacă nu avem nicio dorință și nicio râvnă sinceră, atunci vom învăța și vom primi la fel de puțin prin post și prin sărbătoarea care urmează. Săptămânile care vin sunt ca încălzirea dinaintea unei curse care urmează să aibă loc: trebuie să începem, chiar de acum, să pornim a ne pregăti pentru ceea ce se așteaptă de la noi; de la noi, căroră, așa cum am văzut, ni s-au dat toate.

2. O altă trăsătură surprinzătoare pentru lectura evanghelică de azi este accentul pus pe **statura mică** a lui Zaheu – el era scund! Zaheu știa că trebuia să fie ridicat, în sus, de pe acest pământ, pentru a-L vedea pe Domnul. Și el face aceasta urcându-se în copac – o imagine a crucii asumate.

Problema noastră, totuși, este că nu știm asta: credem că suntem ceva mare și măreț, cineva important, cu acest simț al propriei valori. Suntem cu adevărat importanți și valoroși în ochii lui Dumnezeu: din iubire pentru noi El a venit ca să se sălășluiească printre noi, să ne mântuiască, să ne răscumpere și să ne *re-facă*. Dar este mai ușor pentru simțul nostru de bunăstare și de apreciere de sine să se împotrivescă, ca să ne împiedice să realizăm că ducem lipsă de ceea ce are Dumnezeu să ne ofere. Ne petrecem mare parte din viață în înșelare, necunoscând că suntem de fapt mici, lipsiți, păcătoși înaintea Lui. El a venit pentru păcătoși, ca să îi cheme la pocăință, nu pe cei